

Lablab purpureus

Nomenclatuur/etymologie

De wetenschappelijke naam *Lablab purpureus* is afgeleid van het Arabische woord 'lablab', dat in de volkstaal wordt gebruikt om bonen of peulvruchten aan te duiden. Sommige bronnen suggereren dat de naam verwijst naar het doffe geluid van de bonen in de droge peul. Het specifieke epitheton *purpureus* is Latijn voor "paars" of "purper" en verwijst naar de kenmerkende kleur van de bloemen en, bij veel cultivars, de opvallende peulen en stengels. De Nederlandse naam is vaak Pronkboon, Klimpronkboon of Helmboon.

Taxonomie

Lablab purpureus is de enige soort binnen het geslacht *Lablab*. De plant behoort tot de grote familie van de peulvruchten (Fabaceae).

- Rijk: Plantae
- Orde: Fabales
- Familie: Fabaceae (Vlinderbloemenfamilie)
- Onderfamilie: Faboideae
- Geslacht: *Lablab*
- Soort: *L. purpureus*

Foto: Harrie de Vries

Synoniemen

Lablab purpureus heeft door de geschiedenis heen vele wetenschappelijke namen gekend, wat de ingewikkelde botanische geschiedenis en de grote variabiliteit weerspiegelt. De meest voorkomende synoniemen zijn:

- *Dolichos lablab*
- *Lablab niger*
- *Lablab vulgaris*
- *Dolichos purpureus*
- *Vigna aristata*

Variëteiten en cultivars

De soort vertoont grote variabiliteit, vooral in de kleur van de bloemen, peulen en zaden, en wordt in veel tropische en subtropische streken verbouwd als voedselgewas, groenbemester en sierplant. Enkele bekende variëteiten en cultivars zijn:

- *Lablab purpureus* 'Ruby Moon' (of 'Rudy Ruby'): Een van de meest populaire siercultivars, gewaardeerd om zijn paarsrode stengels, roze-paarse bloemen en glanzende, felpaarse peulen.
- *Lablab purpureus* 'Alba': Een cultivar die volledig witte bloemen en groene peulen produceert.
- *Lablab purpureus* 'Giganteus': Een cultivar die bekend staat om zijn bijzonder grote groei en overvloedige peulproductie.
- *Lablab purpureus* 'Highworth': Een veldboonvariëteit (voor veevoeder of groenbemesting) met paarse bloemen en zwarte zaden.
- *Lablab purpureus* 'Rongai': Een veevoedervariëteit met witte bloemen en lichtbruine eetbare zaden.
- 'Lakshmi', 'Nirvana', 'Khyati', 'Bharat': Dit zijn Indiase rassen die vaak als groente worden gekweekt. 'Khyati' is een 'bush'-variëteit die meer gedrongen groeit en minder klimt.
- *Lablab purpureus* subsp. *purpureus*: Het is een eenjarige, klimmende plant met een ranke groei, die tot 2-3 meter hoog kan worden. De plant bloeit met paars-roze bloemen in trossen.

Familie

De plant maakt deel uit van de Fabaceae (Vlinderbloemenfamilie), de op twee na grootste familie van bloeiende planten. Leden van deze familie, zoals *Lablab purpureus*, staan bekend om hun vermogen om stikstof uit de lucht te fixeren via knolletjes op hun wortels.

Hoogte

Lablab purpureus is een krachtige, slingerende klimplant. Hoewel de stengels 2 tot 3 meter lang worden, kunnen de klimmende ranken onder optimale omstandigheden in één seizoen een hoogte bereiken van wel 6 tot 10 meter. Zelfs de gedrongen, niet-klimmende rassen ('bush'-types) bereiken aanzienlijke afmetingen.

Bloemkleur

De bloemen van de wilde soort en sommige cultivars zijn helder roze-purper of violet. Er bestaan echter ook cultivars met witte, roze of lichtblauwe bloemen. De geurige, erwachtige bloemen verschijnen in dichte trossen (*racemes*) op lange okselstandige stelen.

Bladkleur

Het blad van de Helmboon is drietallig (*trifoliate*), wat typisch is voor veel peulvruchten. De afzonderlijke blaadjes zijn breed eivormig tot ruitvormig. De bladkleur is donkergroen, maar bij veel siercultivars zoals '*Ruby Moon*' is het blad vaak prachtig purper getint.

Bloeiperiode

Als warmteminnende plant bloeit *L. purpureus* in gematigde streken pas relatief laat. De bloeiperiode begint doorgaans in juni en gaat door tot de eerste vorst. In de tropen bloeit de plant het hele jaar door of als kortedagplant in reactie op kortere dagen (najaar).

Standplaats

De Helmboon gedijt het beste in de volle zon en in een gemiddelde, goed doorlatende, vochtige grond. De plant verdraagt een breed scala aan bodemsoorten (van zand tot klei) en is hitte- en droogtetolerant zodra hij is gevestigd. Hij is niet winterhard in gematigde streken en wordt daar als eenjarige klimplant gekweekt, met een stevige ondersteuning (rek of pergola) noodzakelijk.

Herkomst

De exacte oorsprong is omstreden, maar wordt meestal gesitueerd in tropisch Afrika (sub-Saharaans Afrika) of Zuid-Oost-Azië (India). Archeologisch bewijs wijst op vroege domesticatie in beide regio's, maar een Afrikaanse oorsprong met latere verspreiding naar Azië lijkt het meest waarschijnlijk. Tegenwoordig wordt de plant wereldwijd in de tropen en subtropen verbouwd.

Soort gewas

Lablab purpureus is botanisch gezien een kruidachtige, kortlevende vaste plant (*herbaceous perennial*) in zijn oorspronkelijke warme omgeving. In koudere klimaten wordt hij echter uitsluitend als eenjarige klimplant (*annual vine*) gekweekt. Het is een belangrijk gewas met diverse toepassingen: als voedsel (peulen, zaden, bladeren, bloemen), veevoer en als groenbemester, dankzij de stikstofbinding.

Voorzitter: voorzitter.nrv@gmail.com

Website: nrvwebsite.nl

Secretariaat: secretariaat.nrv@gmail.com

Facebook: <https://www.facebook.com/groups/505404964892414>

Webmaster: webmasternrv@gmail.com

Vermeerderingswijze

De plant wordt voornamelijk vermeerderd door zaad. De zaden zijn groot en dienen na de laatste vorst direct in de volle grond te worden gezaaid, of binnen voorgezaaid te worden 6 tot 8 weken voor de laatste vorst. Een hoge kiemkracht van 85-95% is gebruikelijk.

Klimaatzone

De plant is winterhard in USDA Hardheidszones 10 tot 11, waar hij als vaste plant kan overleven. In koudere zones (zoals in Noord-Europa, zone 7 en lager) moet hij als eenjarige worden behandeld. Hij doet het goed in warme en vochtige klimaten.

Insecten

Als lid van de vlinderbloemenfamilie trekken de geurende, erwtachtige bloemen bestuivers aan, waaronder vlinders en kolibries (in regio's waar die voorkomen). In de landbouwgebieden kan de plant last hebben van algemene peulvruchtplagen zoals bladluizen, bonenkevers en rupsen.

Bronvermelding

<https://www.missouribotanicalgarden.org/PlantFinder/PlantFinderDetails.aspx?kempercode=a114>

<https://en.wikipedia.org/wiki/Lablab>

https://tropicalforages.info/text/entities/lablab_purpureus.htm

<https://plants.ces.ncsu.edu/plants/lablab-purpureus/>

https://www.echocommunity.org/plants/117/plant_varieties

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	<i>Lablab</i> (Arabisch voor boon), <i>purpureus</i> (paars)
Taxonomie	<i>Familie: Fabaceae, Geslacht: Lablab, Soort: L. purpureus</i>
Synoniemen	<i>Dolichos lablab, Lablab niger, Dolichos purpureus</i>
Variëteiten en cultivars	<i>L. 'Ruby Moon', L. 'Alba', L. 'Giganteus', 'Highworth', 'Rongai', 'Khyati'</i>
Familie	Fabaceae (Vlinderbloemenfamilie)
Hoogte	2- 10 m (krachtige klimplant)
Bloemkleur	Roze-purper/violet; ook wit, roze of blauw
Bladkleur	Donkergroen, vaak met purperen tint (<i>trifoliolate</i>)
Bloeiperiode	Juni tot de eerste vorst (in gematigde zones)
Standplaats	Volle zon, gemiddelde, goed doorlatende grond, met stevige ondersteuning
Herkomst	Tropisch Afrika en/of Zuid-Oost-Azië
Soort gewas	Kruidachtige, kortlevende vaste plant (als eenjarige in koudere zones)
Vermeerderingswijze	Zaad (direct zaaien na de laatste vorst)
Klimaatzone	USDA zone 10- 11 (vaste plant); elders eenjarige
Insecten	Trekt vlinders en bijen aan; gevoelig voor algemene peulvruchtplagen